

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

94. kongres ALAI v Praze

Česká pobočka Mezinárodního sdružení literárního a uměleckého ALAI (*Association Littéraire et Artistique Internationale*) pořádala 20. a 21. září 2019 mezinárodní kongres o autorském právu. Jeho ústřední téma, kolektivní správa autorských práv, přilákalo do České republiky více než 300 účastníků ze 47 zemí. Podle počtu účastníků a ohlasů, které kongres vyvolal, lze kongres považovat za vůbec nejúspěšnější ve více než 140leté historii této organizace věnující se zkoumání autorského práva. Připomeňme, že československá pobočka byla činná v letech 1926 až 1939, kdy byla rozpuštěna okupační mocí, a její činnost byla obnovena teprve v roce 2013.

Kongres se pořádal s podporou České advokátní komory a dalších partnerů ze soukromého i veřejného sektoru, pod záštitou prezidenta republiky a Ministerstva kultury. Byl pro Českou republiku a Prahu nejenom ctí, ale i prestižní společenskou událostí. Jakkoli jistě mnohé lákalo české hlavní město a bohatý společenský program, těžiště spočívalo v zajímavém a mimořádně aktuálním vědeckém programu, do něhož přispěli jak významní světoví akademici, tak zástupci průmyslu, obchodu a praxe. Státní správu mezi účastníky a diskutujícími zastupovali ředitelé autorskoprávních odborů ministerstev několika členských států EU, kulturní atašé a diplomaté ze zastupitelských úřadů v České republice.

Kongres otevřel *Christian Archambeau*, výkonný ředitel Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví, *Frank Gotzen*, prezident ALAI, a *Rudolf Leška*, předseda české pobočky ALAI. Se svými projevy vystoupili též *Gadi Oron*, generální ředitel Mezinárodní konfederace společností autorů a skladatelů (CISAC), a *Sylvie Forbinová*, zástupkyně generálního ředitele Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) pro autorské právo a kreativní průmysl. *Romana Matanovacová Vučkovičová* z univerzity v Záhřebu pak hned v úvodu přednesla všeobecnou zprávu o stavu právní úpravy kolektivní správy autorských práv a práv souvisejících v různých zemích světa. Tím bylo učiněno zadost hlavnímu poslání organizace ALAI, které leží v oblasti mezinárodního srovnávacího práva autorského.

V panelu věnujícímu se právu hospodářské soutěže a kolektivní správě autorských práv vystoupil *Daniel Gervais* z Vanderbiltovy univerzity v USA, který kritizoval snahu zavádět soutěž mezi kolektivními správci, protože v této oblasti nemají být principy soutěžního práva vždy funkční. Naopak *Josef Drexl* z Max Planckova ústavu pro inovace a hospodářskou soutěž z Mnichova se ve svém příspěvku zastal soutěžního práva jako v zásadě pozitivního vnějšího regulátora kolektivní správy. *Sylvie Nérisonová* z univerzity v Bordeaux promluvila o aktuálních teoretických problémech kolektivní správy, zatímco *Caroline Boninová* z organizace SACEM (francouzský kolektivní správce práv, jinak nejstarší a největší organizace kolektivní správy na světě) promluvila o praktických aspektech střetu soutěžního práva a práva autorského. V panelu, který se věnoval otázce sazebníku kolektivních správců, jejich stanovování a sporům o ně, vystoupila *Jeanette Dietrichová*, globální ředitelka pro hudební licencování nadnárodního koncernu *Netflix*, jež poukázala na složité vyjednávání při získávání globální licence pro distribuci hudebního obsahu v rámci videa na vyžádání. *Andrea Kokonisová* z kanadské organizace *SOCAN* účastníkům přiblížila praktickou organizaci a fungování specializovaného autorskoprávního tribunálu v Kanadě (*Copyright Board of Canada*), což je jeden z nejstarších autorskopráv-

ních specializovaných tribunálů na světě. To přineslo četné praktické podněty i pro české účastníky v souvislosti s aktuální složitou úpravou sjednávání a sporů o sazebníky kolektivních správců. Profesorka *Delia Lipszycová* z univerzity v Buenos Aires promluvila o argentinské zkušenosti se soutěžním právem a se sjednáváním sazebníků a informovala o inspirativní latinskoamerické judikatuře z této oblasti.

O otázkách týkajících se pětiletého výročí evropské směrnice o kolektivní správě autorských práv diskutovalo několik panelistů. *Véronique Delforgeová* z Evropské komise (*DG Connect*) shrnula právní politiku Evropské komise v této oblasti a názor na existenci a další vývoj evropské právní úpravy kolektivní správy. *Maria Mercedes Frabboniová* z univerzity v Sussexu promluvila o komplikacích v oblasti přeshraniční regulace kolektivních správců a vztahů mezi kolektivními správci v Evropské unii a ve Spojeném království v době po jeho případném vystoupení z EU. *Tobias Holzmüller*, ředitel právního oddělení německého kolektivního správce práv k dílům hudebním (*GEMA*), brilantním způsobem poukázal na pohled jednoho z největších evropských kolektivních správců, zatímco *Gábor Faludi* z Maďarska promluvil o dopadu evropské kulturní politiky v oblasti autorských práv a kolektivní správy na tzv. malé země a malé jazyky, kde si kriticky všímal negativního dopadu na kulturní rozmanitost. *Massimo Scialò*, zastupující nezávislého správce práv *Soundreef*, vysvětlil odlišný obchodní přístup nezávislých správců k problematice licencování předmětů ochrany a poukázal na jejich praktické zkušenosti z Itálie a Spojeného království, jakož i na složitou koexistenci s kolektivními správci.

Panel věnovaný kolektivní správě nehudobního repertoáru se věnoval zejména otázkám licencování literárních děl, audiovizuálních děl a děl výtvarného umění. Vystoupili *Marie Anne Ferryová-Fallová* z organizace *ADAGP* z Francie, zabývající se kolektivní správou děl výtvarného umění, *Frederic Haber* z organizace *Copyright Clearance Centre*, která je nezávislou organizací nabízející hromadné online licencování autorských práv mj. pro účely užití literárních děl v podnicích, školách a dalších institucích, a *Hubert Tillet* ze společnosti *SACD* (francouzský kolektivní správce pro audiovizuální oblast).

Naprostou největší pozornost poutal panel, který se týkal nových technologií v oblasti kolektivní správy práv. *Viveca Stillová* z finského Ministerstva pro vzdělání a kulturu představila projekt finského předsednictví Rady EU, který se zaměřuje na rozvoj autorskoprávní infrastruktury (*Developing the Copyright Infrastructure*), zejména pak na oblast řádného uvádění autorství v metadatech elektronických souborů. V této souvislosti vyzdvihla mimo jiné práci organizace *ALAI*, která provedla globální sběr dat na toto téma a která připravuje studii věnující se globální praxi při uvádění autorství v prostředí online. Dotazníky, z nichž tato studie bude vycházet, jsou dostupné na stránkách *ALAI*.¹ Dále zde vystoupil *Thomas Ericsson* z organizace *AMRA*, která se věnuje individuálnímu vypořádávání autorských práv pro účely užití online mimo systém kolektivní správy. *José Luis Sevillano*, zástupce organizace *AIE* a člen představenstva *SCAPR*, promluvil o zkušenostech s databází výkonných umělců *IPD*, která usiluje o to, stát se globální autoritativní databází výkonných umělců. *Charlotte Aidanová* z organizace *SACEM* představila projekt *Urighs*, který o něco podobného usiluje na poli autorských práv v hudbě. *Jörn Radloff* zastupující společnost *Bite Dance* promluvil o potížích při globálním licencování hudby pro účely jí provozované sociální sítě *TikTok*, oblíbené u teenagerů. Jeho extrémně zajímavý příspěvek představil praktické potíže s globálním licencováním z pohledu uživatele.

¹ Dostupné z: <<https://www.alai.org/en/resolutions-and-positions/article-15-berne.html>>.

V panelu o přeshraniční správě autorských práv promluvil *Bernt Hugenholtz* z univerzity v Amsterdamu o teritorialitě z hlediska perspektivy Evropské unie. *Eleni-Tatiani Synodinouová* z Kyperské univerzity pohovořila o problematice *geoblockingu*. *Pavel Koukal* z Masarykovy univerzity pak o nařízení o portabilitě a o problematice smlouvy o dodání digitálního obsahu. *Adriana Moscosová* ze španělského Ministerstva kultury promluvila rovněž o tomto problému, přičemž vysvětlila pohled vlády členského státu Evropské unie. *Satoshi Watanabe*, předseda asijsko-pacifické regionální komise CISAC, promluvil o úsilí přeshraničního licencování v jihovýchodní Asii a potížích, na které naráží z hlediska regulatorního stavu v některých zemích tohoto regionu. V panelu o povinné a rozšířené kolektivní správě vystoupil *Mihály Ficsor*, bývalý ředitel WIPO, se zprávou o stavu unijního práva v této oblasti. *Raquel Xalabarderová* z Otevřené katalánské univerzity promluvila o kolektivní správě v oblasti výtvarného umění, *Regan Smithová* z amerického úřadu pro autorské právo (*U.S. Copyright Office*) představila novelu autorského zákona (*Music Modernization Act*) a s tím spojené potíže týkající se nově ustavené regulace kolektivní správy ve Spojených státech. *Johan Axhamn* z univerzity v Lundu promluvil z pohledu na slovo vzatého odborníka o teorii i praxi rozšířené a povinné kolektivní správy v severských zemích, které jsou v této oblasti pro mnohé země svou právní úpravou i praxí vzorem. Celý kongres završila závěrečná řeč profesora *Paula Torremanse* z univerzity v Nottinghamu, který erudovaným způsobem shrnul dvoudenní probíranou problematiku.

Lze uzavřít, že kongres se setkal s entuziastickým přijetím všemi účastníky a již nyní lze konstatovat, že se zapsal do dějin organizace ALAI i českého autorského práva. Konferenční příspěvky a studie budou publikovány ve sborníku vydávaném příští rok nakladatelstvím Wolters Kluwer.

Rudolf Leška*

* JUDr. Mgr. Rudolf Leška, Ph.D., LL.M., advokát, předseda ALAI Česká republika, odborný asistent pro autorské a mediální právo katedry občanského a pracovního práva Fakulty právních a správních studií Vysoké školy finanční a správní. E-mail: leska@mail.vsf.s.c.z.